PENTRU O MOLDOVĂ UNICĂ SI INDIVIZIBILĂ

DEPUTAȚII AU FOST BOICOTAȚI

Miercuri, cînd atitudinea lui Mihail Gorbaciov față de dezmembrarea R.S.S. Moldova în diferite pseudoformațiuni teritoriale încă nu era cunoscută de poporul sovietic, un grup multinațional de deputați a sosit la Tiraspol. Ca să nu fie calificați drept niște «spioni», «diversioniști» sau mai știu ce, membrii parlamentului au hotărît să nu plece direct în colectivele de muncă, ci să intre mai întîi pe la tov. S. Moroz, președintele comitetului executiv al Sovietului orășenesc de deputați ai poporului.

Intrînd cu toții în cabinetul de lucru al primarului, noi, jurnaliștii, veniți cu însărcinarea să oglindim lucrul grupului de deputați, am fost avertizați să nu includem nici un dictafon, nici o cameră de luat vederi, să nu facem notițe. Am fost cuminți și i-am dat ascultare. Am înțeles că la Tiraspol pluralitatea de opinii și publicitatea sînt interzise, iar adevărul de ultimă instanță aparține unui oarecare «vremennîi comitet».

Domnul Ion Prisăcaru, conducătorul grupului, l-a informat pe tov. S. Moroz despre scopul aflării parlamentarilor în oraș — studierea situației social-politice și atmosferei din colectivele de muncă, explicarea hotărîrilor sesiunii extraordinare a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova etc. — și pentru aceasta deputații trebuie să meargă pe la întreprinderi.

S. Moroz a declarat că membrii parlamentului au venit prea tîrziu, că trebuia s-o facă cu vreo lună jumătate în urmă, că oamenii pur și simplu nu-i vor primi, că prezența «delegației» în oraș va înțărîta spiritele și că dumnealui, în calitate de primar («măr goroda»), nu are dreptul a le permite oaspeților de la Chișinău să viziteze colectivele de muncă. Această permisiune o poate da numai «vremennîi comitet» (am înțeles că acesta e un organ al puterii supreme în Transnistria).

Apoi — calm și argumentat — au vorbit alți deputați, de naționalitate ruși și ucraineni — Valentin Krilov, Larisa Pokatilova, Vasilii Șova, precum și Gheorghe Ghimpu, dar... S. Moroz ținea una și bună: nu are împuterniciri de la comitet. În calitate de persoane particulare deputații sînt liberi în acțiuni și au dreptul să se întîlnească cu cine doresc. Dar numai și numai în calitate de persoane particulare, li s-a spus.

Circa două ore de «tratative» n-au adus la nici un rezultat. Deputații s-au văzut nevoiți să părăsească cabinetul primarului cu gîndul ca a doua zi să mai facă o încercare.

În acea zi de miercuri membrii parlamentului R.S.S. Moldova, unicul organ legal al puterii de stat în republică, așa și n-au avut nici o întîlnire cu oamenii muncii de la vreo întreprindere sau organizație din fosta capitală a Moldovei. Nu li s-a permis. De ce oare? Nu cumva de aceea că liderii forțelor separatiste de aici, printre care e și S. Moroz, s-au temut ca nu cumva oaspeții de la Chișinău să le deschidă ochii muncitorilor, să-i «convertească»?

În timpul cît deputații s-au aflat în audiență la primar, s-a răspîndit zvonul că a venit un grup de oameni de la Chișinău să-l aresteze pe Moroz. De aceea în centrul orașului și-a făcut apariția o echipă de... să-i zicem de părtași ai separatismului.

Discutînd cu aceștia, precum și cu alți trecători, deputații au fost tratați nu cu cele mai frumoase cuvinte. Unora li s-a «propus» să se cărăbănească în România, alții, fiind numiți trădători, au fost întrebați: «za scoliko prodalisi Narodnomu Frontu?». Deputații, iarăși calm și fără exces de emoții, încercau — unul ici, altul dincolo, direct în stradă — să le explice cîte ceva, dar... în zadar. Pur și simplu nu erau ascultați.

Dacă nici doamna Larisa Pocatilova n-a putut găsi limbă comună cu niște bărbați — muncitori la uzina de aparataj electric, după cum s-au recomandat, — apoi cine altul e în stare să-i convingă că separatismul nu poate duce la nimic bun?

Oare chiar nici cuvintele lui M. S. Gorbaciov, Președintele Uniunii R.S.S., să nu aibă nici o influență asupra lor? Vom vedea.

Cine i-a întărîtat atît de tare pe unii tiraspoleni (nu pe toți, fiindcă am întîlnit și nemoldoveni cu rațiune lucidă, care condamnă separatismul) nu numai împotriva moldovenilor, ci și a rușilor, ucrainenilor care pledează pentru integritatea republicii, pentru pace și înțelegere pe pămîntul Moldovei?

Gh. LUPUȘOR.

mu narodu — da, românizații — neti», «Peregovorî — tolko na urovne Verhovnogo Sovieta» — toate scrise de aceeași mînă. Ce poate spune oare un rusofon despre limba moldovenească, pe care n-o cunoaște, și despre românizare? Despre ce fel de democrație poate fi vorba în timp ce se neagă tot ce-i moldovenesc, se astupă gura moldovenilor care vor să-și expună poziția.

Lucrează deci o grupă de oameni în numele poporului trudîtor. Mă uitam la cei 200—300 de adunați în fața Sovietului raional și mă gîndeam: poate oare mulgătoarea în miez de zi să-și lase văcuțele nemulse, nehrănite și să vină la miting? Sau legumicultorul, pomicultorul, mecanizatorul — să lase recolta crescută cu atîta sudoare anul împrejur nestrînsă? Sau muncitorul — strungul, medicul — bolnavul, învățătorul — elevii? Ar fi putut oare oamenii aceștea cinstiți și onești să-și părăsească postul? Nu. Ei nu l-au părăsit, și nici nu-l vor părăsi pentru că s-au născut onești și blînzi.

În timp ce spiritele fierbeau o moldoveancă, îmbrăcată în halat de lucru, cu fața arsă de toate anotimpurile anului, văzîndu-mă înconjurat din toate părțile de oameni cu pumnii strînși, îmi șopti la ureche:

— M-a trimis colectivul din brigadă să vă spun: veniți, oameni buni, în cîmp, că avem și noi multe dureri. De ce organizați mitinguri cu aceștia, căci ei de doi ani nu mai ies din mitinguri.

Acesta, anume acesta și era scopul grupului de deputați — să stea de vorbă cu acei care ne hrănesc pe toți. Dar n-a ieșit nimic. Forțele distructive au început să se adreseze în modul cel mai primitiv: «Jos, Jos, Jos!». Adică să fie scoși din lucru toți acei, pe care nu-i aranjează, care le încurcă în realizarea scopurilor lor meschine. Dialogul, cerut cu atîta insistență cu rusofonii din Slobozia, n-a avut loc din simplu motiv că anume ei nu recunosc alt adevăr decît cel de a torpila, de a înnăbuși, de a nega totul. La drept vorbind, clădirea Sovietului raional a fost blocată, iar deputații, veniți din capitală cu intenții frumoase, au fost petrecuți destul de brutal.

Aceeași femeie în halat de lucru s-a mai apropiat odată, de parcă vroia să mă scoată din încercuire, și-mi spuse cu durere:

— Trebuie să știe și moldovenii, care zic că nu le trebuie nici limbă maternă, nici drapel național, că sîngele apă nu se face.

E bine spus: sîngele apă nu se face. Deci, treziți-vă, slobozieni, din somnul secular. În timp ce voi depuneți eforturi enorme pentru a scoate țara din impas, forțele distructive fac totul pentru a încorda și mai mult situația social-politică, pentru a vă lăsa în beznă.

G. BOTICA.

CE S-A ÎNTIMPLAT CU LUMEA?

În plină amează la Grigoriopol, unde s-a deplasat grupul de deputați ai poporului în frunte cu Ion C. Butnaru, se făcea miting. Un miting stihiinic la prima vedere și în același timp dirijat de forțe necunoscute. O lucrătoare de la stația sanitaro-antiepidemică avea să ne mărturisească cum cineva îi anunțase, că de la Chișinău, chipurile, au sosit deja carabineri cu automate. Sigur, că mulți oameni au venit din simplă curiozitate. Sigur, că sînt oameni — și ruși, și moldoveni, și ucraineni, reprezentanți ai altor naționalități, ce locuiesc în raionul Grigoriopol, ce se pronunță împotriva limbii de stat și a grafiei latine, împotriva Tricolorului, susțin hotărîrile nesăbuite de la Tiraspol. Și sînt convinși că au dreptate. E un adevăr, ce nu-l putem neglija.

Oratorii, puțini la număr, îi chemau pe cei prezenți să susțină acțiunile separatiștilor, să purceadă la organizarea referendumurilor. Răsunau învinuiri la adresa lui Petru. I. Polan, deputat al poporului din R.S.S. Moldova, prim-secretar al comitetului raional de partid, la adresa prezidiului Sovietului raional de deputați ai poporului, ziarului raional «Prietenia», radiodifuziunii locale, care, vedeți dumneavoastră, nu propagă ideile separatismului, nu mobilizează lumea la referendumul ce se pune la cale. Și cele cîteva zeci de oameni adunați în fața sediului comitetului executiv raional susțineau cu aplauze vorbele oratorilor. Vedeam fețe înrăite, pline de ură. Auzeam cuvinte, ce nu le suportă această hîrtie. Și mă întrebam: doamne, ce s-a făcut cu lumea asta? De unde atîta ură față de tot ce este moldovenesc, ce ține de ființa acestui neam?

Am rămas, totuși, cu impresia, că declarațiile categorice, comportarea multor oameni prezenți în piață, divulgă o presiune asupra unui alt punct de vedere, asupra bunului simț. Cum altfel poate fi calificată intervenția lui V. Mitcovschi, cel ce dirija mitingul, care, întrerupîndu-l pe deputatul poporului din R.S.S. Moldova Anatolii M. Lisețchi, a declarat, că acesta din urmă, fiind membru al mișcării «Edinstvo», în ultima vreme a trădat interesele acestei mișcări și, deci, cuvintele dumnealui n-ar trebui luate în serios. Nedemnă și necivilizată a fost comportarea mulțimii față de colegul meu de la radio Dumitru Mămăligă, căruia în mod brutal i s-a luat caseta și i s-a interzis să facă imprimări.

Da, la Grigoriopol parlamentarii noștri n-au fost întîmpinați cu flori. Deși aceștea au venit cu inima deschisă, cu cele mai frumoase și nobile intenții. Pe parcursul întîlnirilor cu oamenii cîmpului, însă, cu oamenii care în aceste zile încordate nu au alte griji decît soarta roadei crescute, aveam să ne convingem, că nu toți gîndesc la fel ca organizatorii de mitinguri.

La Mălăiești, satul de baștină al scriitorului și deputatului Vladimir Beșleagă, am fost însoțiți de Petru M. Carauș, președintele Sovietului sătesc, deputat al poporului din R.S.S. Moldova. În ajunul evenimentelor din Tiraspol, ne relată dumnealui, deputații Sovietului sătesc s-au convocat într-o ședință și s-au pronunțat împotriva participării la lucrările așa-numitului «congres», împotriva organizării unui referendum în sat.

Aceleași opinii le-am desprins și din convorbirile întreținute cu lucrătorii subdiviziunilor de producție ale colhozului «Serghei Lazo» din localitate.

— Să trăim așa cum am trăit, — avea să afirme Eugenia Beșleagă din brigada legumicolă nr. 14. — Și ruși, și moldoveni. Că încăpem cu toții pe acest pămînt. Cine au să ne audă, că vrem să ne separăm, ne vor rîde...

Au susținut-o și colega ei Galina Pecenina, care e bulgară de naționalitate și locuiește de numai un an la Mălăiești, dar se simte bine, și Ecaterina Vascan, Maria Balan din brigada nr. 12.

Deși nu le este ușor moldovenilor din partea stîngă a Nistrului să meargă în pas cu primenirile. Mulți dintre oamenii în vîrstă nu cunosc grafia latină. La mulți dintre ei predomină grele amintiri din timpul războiului. Adevăr este că această fîșie de pămînt a Moldovei a fost hărțuită fără milă de vitrege vremi.

Să-i ascultăm pe oamenii aceștea. Să încercăm a le înțelege păsul. Să le respectăm punctul de vedere, chiar dacă nu au dreptate. Și ei ne vor întinde mîna. Or, anume aceasta e misiunea aleșilor poporului, care în aceste zile poposesc în localitățile sudice și nistrene ale republicii.

...Aflînd că sînt de la «Moldova Suverană», în centrul raional de mine se apropie Ștefan Gazul, deputat în Sovietul sătesc Delacău, și îmi înmînă adresarea pe care o inserăm în acest număr. Iar un alt cetățean, Ștefan Bogdan, din satul Grasnaia Gorca, îmi notase în carnet următoarele cuvinte: «Domnule Mircea Ion Sneguri Nu dă doamne să dați pămîntul nostru șarlatanilorl».

Aceste apeluri mișcătoare mă fac să fiu optimist. Mă fac să cred că bunul simț va triumfa.

S. VLADICA.

Niște mîrșavi scuipă în ființa noastră

Oamenii de bună credință de la Copanca, Slobozia, au marcat ziua de 31 august cu multă pietate. Sărbătoarea «Limba noastră cea română» l-a readus la rădăcini peste

